



Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2024-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato:	23-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2024 VÅR
Intern sensor:	(Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.:	400
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10424
----------------------	-------

Egenerklæring *:

Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	37
Andre medlemmer i gruppen:	194

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei



Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Fra magefølelse til bekymringsmelding

From a gut feeling to report of concern to child
welfare services

Kandidatnummer: 400 & 194

LKBBBACH 2023/2024

Fakultet for lærerutdanningen, kultur og idrett

Veileder: Trude Kyrkjebø

Innleveringsdato: 23.05.24

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Da er tre spennende og lærerike år ved Høgskulen på Vestlandet over, og denne bacheloroppgaven er vårt avsluttende arbeid på profesjonsstudiet barnehagelærer. Det har vært en lærerik, spennende og ikke minst krevende prosess å skrive denne oppgaven. Vi har lært mye som vi er glade for at vi kan ta med oss videre.

Vi ønsker først og fremst å takke våre tre deltakere for tillitten de har vist oss, informative og gode samtaler, og ikke minst utfyllende svar på våre spørsmål. Deres erfaringer og synspunkt er vi takknemlig for at dere delte med oss.

Videre vil vi takke veilederen vår Trude Kyrkjebø for konstruktiv veiledning, og rask tilgjengelighet ved utfordringer og spørsmål. Vi ønsker også å rette en takk til vår tidligere veileder Helene Torsteinson for god hjelp i oppstartsfasen.

Til slutt ønsker vi å takke våre familier, venner og medstudenter for all støtte og hjelp underveis. Deres tro, og tålmodighet har vært viktig for oss under denne prosessen.

Studentene

Bergen, mai 2024.

Sammendrag

Det overordnede tema i denne bacheloroppgaven er omsorgssvikt, og oppgavens hensikt har vært å undersøke hvilke utfordringer barnehagelærere møter hvis de er bekymret for et barns omsorgssituasjon. Vi hadde et ønske om å tilegne oss mer kunnskap rundt tema da vi opplever det som et tema man aldri blir utlært om, samt vår store interesse innenfor tematikken.

Teori, statistikker og forskning viser at omsorgssvikt forekommer oftere enn vi gjerne vil tro. Barnehagen er en arena hvor nesten alle barn i Norge tilbringer store deler av hverdagen sin. I oppgaven ønsket vi å undersøke hvilke utfordringer barnehagelærere møter, samt få et nærmere innblikk i deres kunnskap om signaler, fremgangsmåter og samarbeid med ulike instanser. Vi ønsket også et nærmere blikk på rutiner ved bekymring hos barnehagen.

For å svare på oppgavens problemstilling har vi utført kvalitative forskningsintervju av tre pedagogiske ledere. Oppgaven presenterer allerede eksisterende teori omhandlet tematikken, som videre blir drøftet i lys av intervjuenes funn. Intervjuene blir videre drøftet og analysert, før det til slutt blir utformet en form for konklusjon. Vi ønsker å understreke at konklusjonen ikke kan sees på som et universelt svar på utfordringer, fremgangsmåter og måte å jobbe inn mot bekymringssaker, men heller sees på som representasjon av ulike arbeidsmetoder fra virkeligheten.

Abstract

The overarching theme of this bachelor's thesis is child neglect, and the purpose of the thesis has been to investigate the challenges kindergarten teachers face when they are concerned about a child's welfare. We wanted to gain more knowledge about the topic as we find it to be an issue one never can fully master, as well as our great interest in the subject.

Theory, statistics, and research show that neglect occurs more often than we might like to believe. The kindergarten is now a place where almost all children in Norway spent a good amount of time of their day. In the thesis, we wanted to examine the challenges kindergarten teachers face and gain a closer insight into their knowledge of signals, procedures, and cooperation with different instances. We also wanted to take a closer look at routines for addressing concerns in the kindergarten.

To answer the thesis's research question, we conducted qualitative research interviews with three pedagogical leaders. The thesis presents already existing theory related to the topic, which is then discussed considering the interview findings. The interviews are further discussed and analyzed before finally forming some sort of conclusion. We wish to emphasize that the conclusion cannot be seen as a universal answer to the challenges, procedures, and ways of working on concern cases, but rather as a representation of different working methods from reality.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
Abstract	4
1.0 Innledning	7
1.1 Problemstilling.....	7
1.2 Oppbygging av oppgaven.....	8
1.3 Lovverket.....	8
2.0 Teoretisk perspektiver	9
2.1 Omsorgs og omsorgssvikt.....	9
2.1.2 Omsorg.....	9
2.1.3 Omsorgssvikt.....	10
2.1.4 Magefølelsen.....	10
2.1.5 Bekymring.....	11
2.2 Samarbeid	11
2.2.1 Foreldresamarbeid.....	11
2.2.2 Personalsamarbeid.....	12
2.2.3 Aktuelle samarbeidsinstanser.....	13
2.2.4 Saksforløp.....	14
2.3.1 Opplysningsplikt og taushetsplikt.....	14
3.0 Metode	15
3.1 Valg av metode.....	15
3.2 Kvalitativ forskningsintervju.....	16
3.3 Valg av informanter.....	16
3.4 Gjennomføring.....	17
3.5 Transkribering og analyse.....	17
3.5 Etiske hensyn.....	18
4.0 Funn og drøfting	19
4.1 Presentasjon av deltakerne.....	19
4.2 Utfordringer ved bekymring.....	19
4.2.1 Bekymring.....	19
4.2.1.1 Å melde bekymring.....	21
4.3 Samarbeid.....	23

4.3.1 Foreldresamarbeid.....	23
4.3.2 Den nødvendige samtalen	25
4.4. Kunnskap og kompetanse	27
4.4.1 Signaler som bekymrer.....	27
4.4.2 Fremgangsmåte og rutiner.....	29
4.4.2.1 Kunnskap ved bekymring.....	30
5.0 Oppsummering og avsluttende refleksjoner	32
6.0 Litteraturliste.....	34
7.1 Vedlegg 1: intervjuguide.....	37
7.2 Vedlegg 2: Informasjonsskriv	39
7.3 Vedlegg 3: Samtykkeerklæring	42

1.0 Innledning

I denne bacheloroppgaven ønsker vi å undersøke når barnehagelærere er bekymret for barns omsorgssituasjon, hvordan de går frem og hvilke utfordringer en kan stå overfor ved bekymring over et barns omsorgssituasjon. Barnehagelærer er et viktig og omfattende yrke med ansvar for å ta vare på de kjæreste vi har, barna. Det er derfor viktig å ha kunnskap og handlingskompetanse ved mistanke om barns omsorgssituasjon.

Personalet i barnehagen har en unik mulighet til å gripe inn tidlig for å hjelpe barn som ikke har det bra. Samtidig som det er et stort ansvar å ivareta barns omsorg og trygghet. Ifølge barnehageloven §46, er personalet i barnehagen pliktig til å melde fra til barnevernstjeneste dersom det er grunn til å tro barnet blir utsatt for omsorgssvikt (Kunnskapsdepartementet, 2005, §46). Det vil med andre ord si at personalet må forholde seg til opplysningsplikten og ansvaret det foreligger, uavhengig av hvor ubehagelig eller vanskelig det kan være. Det lyder i barnehageloven § 1 og i rammeplanen for barnehagen (2017) at barnehagen skal legge til rette for et nært samarbeid med hjemmet.

Som fremtidige barnehagelærere har vi begge erfart at barns omsorgssituasjoner er noe som blir snakket lite om i barnehagen. Dette har gitt oss motivasjon til å undersøke temaet nærmere. I praksisperioder gjennom studiet har vi forsøkt å tilegne oss erfaringer om rutiner og handlingsplaner over hvordan de ulike barnehagene går frem ved en bekymring. Med mangel på informative svar, har dette vært med å forsterke motivasjon over tema. Barns omsorgssituasjon er et sammensett felt, hvor det er vanskelig å vite om når bør reagere på riktig barn, til riktig tid. En vag bekymring ovenfor et barn kan vise seg å være ingenting, men det kan og vise seg å være hold i bekymringen. I barnehagens rammeplan står det at personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan bli utsatt for omsorgssvikt, vold, og seksuelle overgrep, og skal vite hvordan dette kan forebygges og oppdages (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.11).

I rollen som barnehagelærere ønsker vi å være trygge voksne med kunnskap og kompetanse, og som barnehagelærere en dag kan hjelpe et barn som vokser opp i en vanskelig omsorgssituasjon. Vi ønsker å være med på å utvide kunnskapen barnehagelærere sitter med om prosessen som skjer ved en mistanke, og en mulig vei videre.

1.1 Problemstilling

Vår empiri er utarbeidet gjennom kvalitative forskningsintervju med tre pedagogiske ledere.

Utgangspunktet for denne problemstilling er at vi ønsker å se nærmere på hva som skjer når det foreligger en bekymring ved å sette søkelys på barnehagelæreres utfordringer, og fremgangsmåte. Samt ønske om mer kunnskap, samtidig som vi vil sette søkelys på et tema som vi opplever som vanskelig. Problemstillingen for vår bacheloroppgave er:

Hvilke utfordringer barnehagelærere står ovenfor ved bekymring for barns omsorgssituasjon?

1.2 Oppbygging av oppgaven

Oppgaven bygges opp med en innledning teoriforankret del, metodedel, funn, analyse og drøfting før det avsluttes med en avslutning. I teoridelen trekker vi frem eksisterende faglitteratur som støtter og hjelper å besvare oppgavens problemstilling. I metodedelen presenterer vi den forskningstilnærmingen vi tar i bruk, kvalitativt intervju som metode, og grunnlag for valg av metode. Videre presenteres funn, hvor vi ser nærmere på hva som er kommet frem ved bruk av metode, samt drøfting. Avslutningsvis oppsummeres oppgaven med avsluttende refleksjoner.

1.3 Lovverket

FNs barnekonvensjon blir brukt som et verdigrunnlag, hvor barnehager bygger sin virksomhet på konvensjonens gitte bestemmelser (Barnekonvensjonen, 2003). Barnekonvensjonen fastslår at alle handlinger som berører barn enten det foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Videre beskrives det at staten skal beskytte barn mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner.

Barnehageloven er en norsk lov som regulerer barnehagen virksomhet. I barnehageloven jf. § 46 står det at det er lovfestet at alle som jobber i barnehage er pliktig til å melde i fra til barnevernstjeneste dersom det er grunn til å tro at barn blir utsatt for ulik grad av omsorgssvikt.

I barnevernsloven § 1-1 lyder det at barnevernstjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres utvikling og helse, får hjelp og omsorg til rett tid. Videre beskriver loven barns rett til å bli møtt med trygghet, kjærlighet, forståelse og gode og trygge oppvekstvilkår.

Velferdssamfunnet vi lever i, er barnehagen en del av og har en viktig funksjon i seg selv. Barnehagen har en betydning for både barn og foreldre. Barnehagen har et samfunnsmandat som må følges, en egen lov i Norske lover og en rammeplan. Personalet i barnehagen skal ha en viss kjennskap og kunnskap til de ulike lovverkene, og regler da barnehagens formål kommer frem gjennom barnehageloven jf. § 1.

Barns rettigheter kan fremstå som en selvfølge, men det er viktig at personalet er bevisst på at barna er også mennesker, men egne rettigheter. De som jobber i barnehager har et juridisk ansvar for å beskytte barna, dermed er kjennskap og kunnskap rundt lovverket og ansvaret viktig (Emilsen & Bratterud, 2020, s.26).

2.0 Teoretisk perspektiver

I denne delen fremlegges relevant teori som forskningsoppgaven kan bygges på. I kapittel 2 vil vi sette søkelys på sentrale begrep som omsorg og omsorgssvikt, vanskjøtsel og bekymring vil bli definert. Videre i kapittel 2 vil vi fremheve relevant teori om utfordrende foreldresamarbeid, og samarbeid med andre instanser som barnevernet, helsestasjon og pedagogisk- psykologisk tjeneste. Deretter vil vi sette søkelys på saksforløp, samt teori om handling ved en bekymring, og utfordringer som følger.

2.1 Omsorgs og omsorgssvikt

Rammeplanen for barnehagen (2017) fastsetter forskrifter og utfyllende bestemmelser for barnehagens innhold og oppgaver. I rammeplanen for barnehagen blir det fastsatt at barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemme ivareta barnas behov for omsorg og lek, samt fremme læring og dannelse som grunnlag for utvikling, jf. Barnehageloven § 1 (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.29)

2.1.2 Omsorg

Omsorg er et vidt begrep, og derfor nødvendig å reflektere over hva omsorg innebærer. Hva som oppfattes som god omsorg og mindre god omsorg, er sentralt i en bekymringssituasjon rundt et barn. Det er derfor avgjørende at personalet i barnehagen har kunnskaper om omsorg. Omsorg har ofte en positiv betydning, og Sommer skriver at “omsorg er en bestemt relasjon hvor man retter oppmerksomheten mot en annen og bidrar til at behov dekkes slik at den andre har det bra” (Emilsen, 2020, s.107).

Begrepet omsorg er et tradisjonsbundet begrep som brukes innenfor mange profesjoner, og forståelsen av begrepet er ulik i ulike profesjoner (Tholin, 2013). Johannessen og Mikkelsen (2015) deler barneomsorg i barnehagen inn i tre ulike kategorier: behovsomsorg, utviklingsomsorg og oppdragelsesomsorg (Emilsen, 2020, s. 108).

2.1.3 Omsorgssvikt

Buadir sin definisjon på omsorgssvikt er: “når barn ikke får dekket fysiske, psykiske eller følelsesmessige behov, og når barnet ikke får den omsorgen og beskyttelsen det trenger hjemme”. Buadir står for Barne-, ungdoms og familiedirektoratet og er en samarbeidspartner til barnehagen og barnevernet. Nordhaug (2018) skriver at en ofte skiller mellom omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, men fremhever samtidig at en slik fordeling kan være kunstig da det ikke er en klar grense over hva en kan kalle omsorgssvikt, og hva som ikke er omsorgssvikt (Nordhaug, 2018, s.22).

Nordhaug (2018) beskriver vanskjøtsel som et samleomgrep hvor behovet et barn har for mat, stell og omsorg ikke blir tilfredsstilt. For de minste barna kan det gjelde at bleier ikke blir skiftet og mat ikke blir servert. Årsaken til dette kan være at foreldrene ikke evner eller orker å lese behovene barnet har. Om bakgrunnen for foreldrenes svikt kan forklares til akutte hendelse i livet, kan det prøves ut tiltak og innsats for å rette fokuset tilbake på barnet. Men om det er en tilstand og egenskaper ved foreldrene som er varig, eller over lengre tid kalles det kronisk (Nordhaug, 2018, s.23). Kronisk vanskjøtsel vil barn få store konsekvenser, og skader av.

2.1.4 Magefølelsen

Personalet i barnehagen møter mange barn gjennom dagen, og ofte er de som blir bekymret først over et barns omsorgssituasjon. Gjennom studiet og praksis skal barnehagelærere ha tilegnet seg gode kunnskaper om barns utvikling, samtidig som de skal ha tilegnet seg ferdigheter i å observere barn (Claussen, 2010, s.18). Bekymring ovenfor et barn starter ofte først med en “magefølelse”. Hvis personalet skal kunne bistå barnet best mulig krever det evnen til å begrepsfeste denne følelsen om til kunnskap om barns opplevelse av ulike risiko – og omsorgssvikt situasjoner og traumer (Killén, 2017, s.15). Barnehagelærere har gjennom en barnehagedag en arena som grunnlag for å kunne danne seg et bilde av et barns omsorgssituasjon. I tillegg til dette har de daglig kontakt med foreldre, som igjen er med å etablere grunnlaget for en referanseramme over hva som er normal samhandling mellom barn

og foreldre, og hva som ikke er. Barnehagelærere har også store muligheter til å observere barns sosiale kompetanse, samspill, utvikling, hygiene, toleransevindu, og emosjonell fungering og så videre (Claussen, 2010, s. 18).

2.1.5 Bekymring

Bekymring eller uro kan være en følelse som brått oppstår i forhold til noe som skjer, eller det kan være en følelse en sitter med over tid. Dersom en kjenner på en bekymring over et barn i barnehagen, skal dette drøftes med nærmeste leder (Nordhaug, 2018, s.68-69). En bekymringsprosess vil alltid være unik, og som mennesker opplever vi ting ulikt, og har alle ulike forutsetninger for å forstå ting på. En måte å forstå barnehagelærernes utfordringer og ansvar på kan være å dele det inn i ulike faser, hvor en viktig fase er når barnehagelæreren deler sin bekymring med andre i barnehagen. Enten om det er rett til styrer, eller med teamet på avdelingen, kanskje en øvrig kollega i forbifarten. Når barnehagelæreren har fått delt bekymringen er det ikke lenger individuelt, og en kollektiv tematisering av en bekymring kan være svært nyttig for den som er bekymret, om det er barnehagelærer eller andre i personalet (Keilmann, 2017, s.156-157).

Nordhaug (2018) har utviklet en modell som beskriver prosessen fra tidlig uro til bekymring man må gjøre noe med består av flere faser, hvor observasjon, konsultasjon og samtale med leder er nemt (s. 68). Når det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon, skal man ut ifra alvorlighetsgraden enten forberede og kalle inn til foreldresamtale, eller kontakte barnevernet (Nordhaug, 2018).

2.2 Samarbeid

Videre presenterer vi kort ulike samarbeid som forekommer i barnehagen.

2.2.1 Foreldresamarbeid

Rammeplanen for barnehagen (2017) fremhever at barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid og ha god dialog med foreldre. Foreldresamarbeidet skal foregå på et individ nivå, men også et gruppenivå i form av foreldremøter og foreldreråd. Foreldre utgjør en viktig ressurs i arbeidet med å skape et inkluderende miljø i barnehagen, og et godt samarbeid bidrar også til å øke barns trivsel i barnehagen. En stor del av samarbeidet vil derfor omhandle utveksling av informasjon om barnet. Her vil det være viktig at

informasjonen flyter godt begge veier, en god dialog og mulighet for foreldres medvirkning (Glaser, 2018, s.105).

For barnehagelærere er det en rekke forhold som kan bidra til å styrke et foreldresamarbeid. I møte med foreldre er det viktig å utvikle relasjonskompetansen som innebærer å forstå og samhandle med den vi møter på en god og hensiktsmessig måte. Foreldrene må oppleve at de får tillit til deg, og det innebærer fra fagpersonen evnen til overbevisning og stabilitet i sin væremåte, samt tar saken alvorlig med foreldre, tør å være dirkede i forhold til problemet og gjør et faglig solid arbeid (Glaser, 2020, s. 121). Ved å ha gode strategier og evner til å etablere et positivt foreldresamarbeid med alle foreldre fra starter av vil det også naturligvis legges til rette for å snakke om bekymringer og vansker om det oppstår behov for det (Drugli & Onøien, 2022, s.13).

Når det kommer til bekymringsaker, er det mange i per som kvier seg for å ta dette opp med foreldre. Foreldresamtaler med utfordrede temaer kan ha ulike formål, noe som også kan påvirke samtalens forløp. Det er mange grunner til at en foreldresamtale oppleves som vanskelig. Det kan handle om temaet som skal tas opp, at det oppleves som vanskelig å snakke om, andre ganger kan det være samarbeidet mellom partene som har kjørt seg fast, og derfor kan partene møte hverandre med negative holdninger. Generelt er det gjerne vanskelig for foreldre å snakke om bekymringer knyttet til deres barn, da det kan vekke sterke følelser hos dem. Her kan fagpersonen som tar opp bekymringer føle skyld for å påføre foreldrene noe som blir vanskelig for dem, og kan føle behovet for å trøste bort foreldrenes reaksjon. Her er det imidlertid nødvendig for fagpersonen å kunne stå i en prosess sammen med foreldrene der disse får rom til å kunne stå i sine følelsesmessige reaksjoner (Drugli & Onøisen, 2022, s. 45).

2.2.2 Personalsamarbeid

Samarbeid i en personalgruppe er helt sentralt for å ivareta barnet på best mulig måte. Derfor er det viktig med både kunnskap og utvikling når det kommer til ulike omsorgssituasjoner for barn. I et slikt arbeid er det barnehageeier, styrer og pedagogisk leder som har et særskilt ansvar. Det kan være å utveksle kunnskap, veilede, kurs og ulik informasjonshenting. Det er viktig å kunne dele og utveksle ulike tanker og erfaringer, samt kollektive drøftinger i personalgruppen. Personalets evne og vilje til å samarbeide i dette bør følgelig forstås som en sentral del av barnehagefaglige kompetansen (Hvidsten, 2014, s. 59). Derfor er det viktig at en ikke er alene om eventuelle bekymringer, men støtter seg på hverandre.

2.2.3 Aktuelle samarbeidsinstanser

Kari Killén (2017) fastslår at arbeid med barn og familier i omsorgssituasjoner krever tverrfaglig samarbeid, er det ikke tvil om. Endringer i både barnevernsloven, spesialisthelsetjenesten og helsepersonelloven gir også bedre muligheter for et slikt samarbeid. Ifølge lov om barneverntjeneste § 4 skal offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunens barnevernstjeneste når det ligger til grunn for å tro at barnet blir mishandlet i hjemmet, eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt (Killén, 2017, s. 197).

Det er viktig for både foreldre, barn og barnehagepersonalet at det blir etablert et tverrfaglig samarbeid. Det kan være samarbeid med barnevernet, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjonen mm. Et slikt samarbeid kan omhandle universelt forebyggende arbeid som retter seg mot alle barn, og selektivt forebyggende arbeid rettet mot barn som allerede strever med en vanskelig livssituasjon (Killén, 2017, s.22).

Barn trenger voksne som ønsker, og samarbeider for deres beste, og et slikt samarbeid avhenger av at ulike instanser har et godt samarbeid. Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet har gått sammen med en utforming for et slikt samarbeid og utarbeidet en veileder Til barnets beste – samarbeid mellom barnehagen og barnevernstjeneste (KD & BLD, 2009). Veilederen omhandler samarbeid og kommunikasjon mellom foreldre, barnehagen og barnevernstjeneste. Videre vil barnehagen som alle andre organisasjoner utviklet et felles sett med normer og oppfatninger. En barnehages organisasjonskultur har stor betydning, og kan påvirke flere forhold, eksempelvis hvordan barnehagens evne til å nå mål, og til å omstille seg. Her har styreren og de øvrige ansatte et ansvar av å skape et miljø hvor bekymringstanker rundt et enkeltbarn har en plass. De ansatte må videre tilegne seg kunnskaper om hvordan de skal arbeide med bekymringssaker, da det har en betydning for tro på egen faglighet (Emilsen & Bratterud, 2020, s. 51).

Rimerhaug (2018) peker på at tverrfaglig samarbeid med tidlig innsats for barn det er bekymring for, innebærer tiltak fra spesial instanser sammen med barnehagens unike mulighet for å oppdage risikofaktorer knyttet til enkelt barn. Samarbeid med PPT, barneverntjenesten og helsestasjonen er vesentlig for at barn og foreldre skal få den hjelpen de trenger til rett tid (Bratterud & Emilsen, 2020, s.52).

2.2.4 Saksforløp

Barnehager bør utarbeide retningslinjer for hva personalet i barnehagen skal gjøre når de kjenner på en bekymring ovenfor et barn. Dette er skriftlige retningslinjer som bør gjennomgås jevnlig med alle i personalet, og tas opp som refleksjon. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet ulike verktøy personalet i barnehagen kan vurdere opplysningsplikten sin. Dette verktøyet er også egnet til å bruke i arbeid med personalet. Når personalet, pedagogisk leder eller styrer har uro eller bekymring over et barn, legges det ved hjelp av verktøyet et plan over når personalet skal ta kontakt med ledelsen for drøfting, når foreldre bør kalles inn til en samtale, og videre plan for arbeid ved bekymringen legges. Slike interne retningslinjer må gjøres jevnlig kjent for alle i personalet, samt retningslinjene om meldeplikt til barnevernet (Johannessen & Mikkelsen, 2021, s.118).

Når en sitter med en bekymring, og er usikker om det er alvorlig nok til å melde til barnevernet, kan man alltid kontakte barnevernet og drøfte saken anonym. Dette kan gjøres over telefon, eller avtale en konsultasjonssamtale. Her kan barnevernet gi råd om hvordan barnehagen best kan ta opp bekymringen med foreldre. Barnevernet hjelper også med å konkretisere en bekymring, eller eventuelt utforming av innhold i en bekymringsmelding, samt hjelpe å avklare om foreldre bør eller ikke bør kjenne til bekymringsmeldingen før den sendes. Videre deles det informasjon om hva barnevernstjeneste kan bidra med, og hvordan prosessen foregår fra meldingen blir sendt, til eventuelle tiltak settes (Johannessen & Mikkelsen, 2021, s.119). Dersom enten barnehagelærerne alene, eller i samråd med barnevernet beslutter at det skal meldes bekymring til barnevernet, skal bekymringsmeldingen behandles innen en uke etter mottatt melding, jf. Barnevernloven § 2-1. Barnevernet skal deretter gi tilbakemelding innen tre uker etter at meldingen ble mottatt, jf. Barnevernloven § 6-7.

2.3.1 Opplysningsplikt og taushetsplikt

Opplysningsplikt er noe alle som jobber i barnehage bør kjenne til. Barnehageloven jf. § 22 fastslår at alle som jobber i barnehagen pålagt opplysningsplikt til barnevernet, uten hinder fra taushetsplikten, når det er grunn til å tro at et barn blir utsatt for alvorlige former for omsorgssvikt (Barnehageloven, 2006, §22). Formålet med opplysningsplikten er å sikre at barnevernet får nok kunnskap og dermed mulighet til å gripe inn i saker hvor det er grunnlag for å tro at et barn blir utsatt for alvorlig omsorgssvikt.

Ifølge forvaltningsloven, barnehageloven og opplæringsloven har alle som arbeider i barnehage taushetsplikt. Barnehageloven jf. § 21, regulerer taushetsplikten og henviser til reglene i forvaltningsloven §§ 13 til 13f. Taushetsplikten gjelder alltid, men er ikke absolutt, for eksempel hvis opplysningsplikten ovenfor barnevernet oppstår (Barnehageloven, 2006, §21).

3.0 Metode

I denne delen av oppgaven vil vi redegjør for hvilken metode vi har brukt for å innhente informasjon for å kunne besvare på problemstillingen. «Metodene angir hvordan vi skal skaffe kunnskapen og utvikle teoriene, og hvordan vi skal sikre at kunnskapen og teorien oppfyller kravene til vitenskapelig kvalitet og relevans på det aktuelle fagområdet» (Larsen, 2020, s.25).

3.1 Valg av metode

Det finnes flere former for metode, men i all hovedsak kan vi skille mellom to hovedtyper kvantitative og kvalitative forskningsmetoder. Kvantitativ og kvalitative metoder er basert på ulike forskningslogikk noe som påvirker forskningsprosessen og resultatet av hvordan forskningen vurderes. Hovedskille mellom metodene er hvordan resultatet av data registreres og analyseres.

Det kvalitative forskningsintervjuet går med i dybden og vektlegger betydning, mens kvantitative metoder vektlegger utbredelse og antall (Thagaard, 2013, s. 17). Ved kvalitativ forskning finnes det en rekke innsamlingsmetoder, hvor vi har bestemt oss for å ta i bruk kvalitative forskningsintervju for å få en større forståelse og dybdeinformasjon fra deltakerne vi ønsker å intervju. Videre er en viktig målsetting med kvalitative tilnærming å oppnå forståelse for sosiale fenomener, der det å kunne tolke disse fenomener få en stor betydning. Nøyaktighet er et viktig prinsipp, og strukturen gjør at intervju blir for eksempel mindre fleksibelt enn et kvalitativt intervju. Vi valgte derfor og ikke ta i bruk kvantitativ metode da vi opplever at vi ikke hadde fått den informasjon vi ønsker (Thagaard, 2013, s. 11).

Vi informerte også deltakerne i informasjonsskrivet om å huske at alle som jobber i barnehagen har taushetsplikt, hvor det er viktig å opprettholde denne for de selv når de deler opplevelser og erfaringer i intervjuet. Vi har derfor bedt deltakerne om å unngå opplysninger som kan knyttes til enkeltperson (er) og/eller institusjoner (er). «Behandling av personopplysninger er et viktig aspekt ved forskningsetikk, og det er lovfestet at den enkelte

ikke skal bli krenket gjennom behandlinger av personopplysninger (lov om behandling av personopplysninger, 2012, §1)» (Bergsland & Jæger, 2018, s. 83). Etske hensyn blir gjort gjennom hele prosessen i bachelorarbeidet.

3.2 Kvalitativ forskningsintervju

Ifølge Larsen (2020) handler innsamling av data om å innhente informasjon om virkeligheten som er relevant for problemstillingen. (Larsen, 2020, s. 97). Kvalitative data kan være intervjudata, observasjonsdata, dokumenter og lyd – bildeopptak. Slike data er altså samlet inn gjennom ulike kvalitative metoder. De dataene en samler inn, er informasjon basert på erfaringer gjennom datainnsamling, de kan altså ikke ses som objektive fakta (Larsen, 2020, s. 95). Vi har gjennom vårt bachelorarbeid innhentet ulike data gjennom kvalitativ metode.

Vi har valgt å ta i bruk kvalitativt forskningsintervju for å innhente informasjon som vi mener er relevant for å besvare oppgavens problemstilling. Vi har tatt utgangspunkt i semistrukturert intervju form da denne formen ligger nær en dagligdagssamtale, og gir rom for oppfølgingsspørsmål som ikke er nedskrevne i intervjuguiden (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 46). Ved semistrukturert intervju er det også mulighet for å avdekke eventuelle misforståelser som kan oppstå under intervjuet.

Hovedgrunnen til at vi valgte intervju som metode i våre undersøkelser er for å få en mer detaljert og fyldigere forståelse der en kan se en større helhet i den informasjonen en vil finne ut av. Dette fører også til at forskeren får bedre forståelse av det som studeres, noe som er nødvendig for å forklare de funnene en har kommet frem til» (Larsen, 2020, s.29). Vi ønsker å få mer kunnskap om hvordan barnehagelærere opplever bekymring over barns omsorgssituasjon. Ved å ta i bruk intervju får vi mulighet til å møte informantene fysisk og dermed har vi mulighet til å høre både tonefall, se kroppsspråk og hvor mye de vil dele av sine egne opplevelser. “Et intervju er et direkte sosialt samspill der det temporale utfoldelsestempo, stemmeleie og kroppsspråk fremtrer umiddelbart for deltakerne i samtalen, men ikke for den som leser utskriften utenfor denne konteksten” (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 205).

3.3 Valg av informanter

Vårt viktigste ønske når vi skulle få deltakere til intervju var at de hadde lang arbeidserfaring i barnehage. Vi bestemte oss for å kontakte barnehager vi allerede hadde kjennskap i fra før og dermed ble det til at vi intervjuet pedagogiske ledere i private barnehager. “Det viktigste er å

skaffe informanter som kan beskrive og forklare det fenomenet man er ute etter, på en god måte” (Bergsland & Jæger, 2018, s.71). Vi har valgt å kalle de tre pedagogiske lederne for deltaker A, B og C slik at vi sikrer deres anonymitet.

3.4 Gjennomføring

Før vi gjennomførte intervjuene hadde vi utarbeidet en intervjuguide (Vedlegg 1) som vi bruker som veileder under intervju. Det finnes flere måter å utforme en intervjuguide på, og de kan være forskjellige. Som tidligere nevnt utfører vi semistrukturert intervju hvor vi har utformet og tildelt spørsmål til deltakerne i forkant av intervjuet. «I alle prosjekter som anvender intervju som metode, vil det være behov for å utarbeide en intervjuguide. Særlig er dette nødvendig når en anvender et semistrukturert eller fokusert intervju. En intervjuguide omfatter sentrale temaer og spørsmål som til sammen skal dekke de viktigste områdene studien skal belyse» (Dalen, 2011, s.26). Samtidig ved bruk av semistrukturert intervju fikk vi muligheten til så de forskjellige svarene fra de ulike deltakerne som igjen førte til at de fikk ulike oppfølgingsspørsmål. Dermed utviklet intervjuene seg i ulike retninger, som var interessant for oss å se.

Ved gjennomførelse av intervju gjennomførte en student to intervju, og den andre ett. Vi benyttet lydopptaker under intervjuene for å sikre transkribering på en forsvarlig og nøyaktig måte. Intervjuene ble gjennomført i omgivelser etter deltakers ønske for å sikre at deltakerne skulle føle seg trygge. Selv om deltakerne skulle svare på spørsmål, ønsket vi å skape et miljø hvor intervjuet foregikk som en samtale med dialog enn at det skulle oppleves utspørrende. Et intervju er en mellommenneskelig situasjon, en samtale mellom to partnere om et tema av felles interesse. Intervjueren må etablere en atmosfære hvor den intervjuende føler seg trygg nok til å snakke fritt om sine egne opplevelser og følelser (Bergsland & Jæger, 2018, s. 72). Etter intervjuet snakket vi litt med deltakerne slik at det ble en fin avrunding etter intervjuet var ferdig.

3.5 Transkribering og analyse

I Dalland (2017) beskrives det at analyse skal hjelpe oss med å finne ut hva et intervju forteller (Dalland, 2017, s. 88). I analysen av de tre intervjuene har vi tatt utgangspunkt i de transkriberte tekstene og laget oss en oversikt over de ulike tankene, fortellingene og erfaringene de ulike deltakerne delte på de ulike spørsmålene vi hadde utarbeidet.

Etter vi hadde gjennomført de tre intervjuene begynte vi å transkribere fortløpende. «Når intervjuene transkriberes fra muntlig til skriftlig form, blir intervjusamtalene strukturert

slik at de er bedre egnet for analyse. Når materiale struktureres i tekstform blir det lettere å få oversikt over det, og struktureringen i seg selv en begynnelse på analysen» (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 206).

Det kan være utfordrende når det kommer til analyse og tolkningsarbeid gjennom det å skape et skille mellom egne tolkninger av det deltakeren forteller. Derfor er det viktig at en gjennom egne tolkninger i teksten er selvkritisk, og ser hva som er deltakernes tolkninger og utsagn. En kan gjennom å gjøre datamateriale så transparent som mulig øke sjansen til leseren til å forstå hvordan man har fortolket de ulike utsagnene og hvorfor man har kommet fram til akkurat disse fortolkningene. Dette vil også bidra til høyere validitet i prosjektet (Bergsland & Jæger, 2018, s. 82). Derfor har vi valgt å gjengi deltakernes sitater når vi skal analysere og drøfte funnene senere i oppgaven.

3.5 Ethiske hensyn

For barnehagelærere, og ansatte i barnehagen kan bekymring over barns omsorgssituasjon kan være vanskelig å snakke om, og oppleve. Derfor er det viktig for oss at våre deltakere vet at det de forteller under intervju ikke vil bli sporet tilbake til dem. Som forskere i et slikt intervju har vi derfor et etisk ansvar når vi behandler personopplysninger. Intervjuet tar opp følsomme tema hvor det vil være viktig å beskytte konfidensialiteten til både deltaker, og eventuelle personer og institusjoner som nevnes i intervjuet. Det er derfor viktig at vi som forskere følger noen etiske regler.

Ved gjennomføringen må man møte deltakerne ved å ivareta personopplysningsloven og være bevisst på at vi er i en studentrolle, og ikke gå utenfor den. I forkant av intervjuene ble det sendt ut informasjonsskriv (Vedlegg 2) hvor de ble informert om tema, hvilke opplysninger vi ønsket å innhente informasjon om, og hva det skulle anvendes til. Det ble også fremhevet at deltakerne kunne trekke seg når som helst uten oppgitt grunn, og at all informasjon de oppgav i forbindelse med oppgaven ble anonymisert og oppbevart konfidensielt under hele prosessen. Bergsland og Jæger (2018, s. 84) viser til «NESH (2006, s. 13) hvor det formulerer prinsipp om informert samtykke. Hovedregelen er at forskningsprosjekter som inkluderer personer, settes i gang etter deltakerens informerte og frie samtykke. Våre deltakere var kjent med sin rett til å avbryte sin deltakelse, uten at dette får negative konsekvenser for dem.

4.0 Funn og drøfting

I dette kapitlet presenteres våre funn hovedfunn fra intervjuene. Det overordnende temaet i intervjuguiden var bekymring over et barns omsorgssituasjon. Etter å ha analysert og transkribert har vi delt inn hovedfunn i tre kategorier, *utfordringer ved bekymring*, *foreldresamarbeid*, og *kunnskap og kompetanse*.

4.1 Presentasjon av deltakerne

1. Deltaker A har jobbet som barnehagelærer i 20 år hvor de tre siste årene har vært som pedagogisk leder.
2. Deltaker B har jobbet i barnehage i 28 år og har vært pedagogisk leder i alle disse årene.
3. Deltaker C har jobbet som barnehagelærer i 10 år, og jobbet som pedagogisk leder de siste 7 årene.

4.2 Utfordringer ved bekymring

For barnehagelærere kan det å være bekymret for et enkelt barn kan være krevende, og føre til flere utfordringer. Utfordringene barnehagelærere møter kan i stor grad påvirke prosessen fra individuell bekymring eller magesfølelse, til beslutning. Eksempler på utfordringer kan være selve forståelsen for bekymringen, hvordan foreldre skal informeres om bekymring, tanker om hvordan foreldresamarbeidet blir i ettertid, eller at egne emosjonelle opplevelser eller reaksjoner kan være et hinder for profesjonalitet (Keilmann, 2017).

4.2.1 Bekymring

Et av de innledende spørsmålet var hva de som pedagogiske ledere legger i begrepet bekymring for et barn. Vi innledet intervjuene med disse spørsmålene for å gi oss et innblikk i hva som legges i begrepet når de snakker om sine rutiner og arbeidsmetoder. Det var viktig for oss å få frem deres erfaringer og opplevelser, og om de har jobbet med tematikken tidligere.

På spørsmål om hva som legges i begrepet bekymring svarer deltakerne følgende,

«Det kan være flere ting. Det kan være fysiske ting du ser, det kan være at de ikke har klærne de trenger, manglende utstyr, på toalett situasjoner kan det være gammel bleie, de kan være skitne og ustelte. Det kan også være blåmerker på kroppen» (Deltaker A).

Deltaker A forklarer at det kan være ulike fysiske tegn en kan se som skaper bekymring, som manglende utstyr, gamle bleier og at barna kommer skitne eller ustelte i barnehagen. Videre sier deltaker A at det kan være tydelige tegn som blåmerker på kroppen som kan skape bekymring.

«Da tenker jeg litt i forhold til omsorgssvikt, i forhold til at barna ikke har nok klær i barnehagen eller kommer skitten i barnehagen og kanskje har en del uhell. Men og når foreldre ikke viser interesse for barnet sitt, og selvsagt vist de sier ting» (Deltaker B).

Deltaker B sier at ved unaturlige uhell kan det skape bekymring for hen, samt gjerne mangel på klær, eller at de kommer skitten i barnehagen. Videre forteller deltaker B når foreldre ikke viser interesse for barnet sitt, hvor deltaker B spesifiserer i en annen del av intervjuet at når flere av disse tegnene henger sammen med et barn at det kan skape et bekymringsbilde overfor barnet. Deltaker B forteller også at barn kan komme med utsagn som skaper bekymring.

Deltaker C uttrykker seg slik:

«For meg er det [bekymring] et vidt begrep, men jeg kan noen ganger kjenne på bekymring over utvikling, for eksempel språkutvikling (...) Videre er det jo typiske tegn som, ustelt og skitten, for små klær og når et barn endrer adferd over tid» (Deltaker C).

Deltaker C sier at for bekymring er et vidt begrep, og trekker inn at utvikling hos et barn, eksempelvis språkutvikling kan være med å skape bekymring for hen. Videre forteller deltaker C at typiske tegn for hen som kan være bekymrende er skitne klær, ustelt barn og for små klær, endring i adferd over tid.

De tre deltakerne forklarer begrepet bekymring på relativt samme måte, hvor de trekker frem bekymring rundt barn som er ustelte, har skittent tøy, ikke nok tøy eller vanskeligheter for å holde barnet med utstyr de trenger i barnehage. Alle tre deltakerne bekrefter at de har vært bekymret for et barns omsorgssituasjon. Vi tolker det slik at det første deltakerne ser på er at barnet mangler de grunnleggende behovene som barnet skal ha dekket. Vi ser også at deltaker A og C nevner at det er et vidt begrep og kan være flere ting som kan vekke en bekymring. Så begrepet omfatter mye mer enn det som blir nevnt i intervjuene, og som man kanskje ikke legger merke til eller som er vanskeligere å oppdage. Deltaker C

nevner også bekymring over utvikling og endring i adferd og dette er ikke noe en ser utad på et barn, men at en gjerne observerer over tid, vi tolker det slik at denne type bekymring gjerne tar lenger tid å oppdage enn for eksempel mangel på utstyr.

Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å observere og motta informasjon om barnas omsorgs – og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold på at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages” (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.11). Som deltaker C sier, er bekymring et vidt begrep. Det kan være en uro eller bekymring som brått oppstår, eller som utvikles over tid (Nordhaug, 2018, s.68). Keilmann (2017) skriver at det er viktig å forstå barnehagelærerens utfordringer når de kjenner på en bekymring, og presiserer at det vil være gunstig å dele utfordringer og ansvar inn i ulike faser. Når en legger merke til noe som gir magefølelse av bekymring, benytt pedagogisk dokumentasjon for eksempel. Videre er en viktig fase i barnehagelærerens utfordringer å dele bekymringen sin med andre i barnehagen, for når bekymringen er delt er den ikke lengre individuell, og en kollektiv tematisering av en bekymring kan være svært nyttig for den som er bekymret (Keilmann, 2017, s.156-157).

4.2.1.1 Å melde bekymring

Videre stilte vi spørsmål om deltakerne noen gang hadde sendt inn bekymringsmelding. Dette gjorde vi for å kunne se hvor langt i prosessen deltakerne hadde deltatt på og hvilke erfaringer de har i forhold til dette, siden alle har erfart å være bekymret for et barn i barnehagen.

På spørsmål om å ha sendt inn bekymringsmelding, svarer deltakerne slik, deltaker A sa: «Ja, jeg har ringt inn. Når jeg ringer inn, så syntes jeg ikke selve telefonsamtalen eller meldingen var utfordrende. Det var noe vi vurderte som nødvendig» (Deltaker A). Deltaker A fremstår trygg og selvsikker når hen svarer at hen har ringt inn, og det opplevdes som at når hen visste at det skulle meldes til barnevernet så opplevde ikke deltaker A det som utfordrende da vurderingene var gjort, og meldingen til barnevernet var nødvendig. Deltaker B sa: «Jeg har hatt flere bekymringer for barn i barnehagen på alle disse årene her» (Deltaker B). Deltaker C forteller at hen ikke har sendt inn bekymringsmelding før.

Vi ser at deltaker A og B har lang erfaring som barnehagelærer og når det er nødvendig så ringer de inn for å snakke med barnevernet slik at de ikke sitter med bekymringen alene, men kan rådføre seg slik at de vet hvilke tiltak og hvor saken går videre. Slik vi tolker det har deltaker A og B god kompetanse, mot og trygghet til å handle når de

føler på en bekymring. En utfordring for barnehagelærere kan være at en kjenner på ulike dilemmaer i slike situasjoner. Vi tolker det slik at deltaker A og B har et tydelig prinsipp på at de handler for det beste for barnet. Deltaker C forteller at hen ikke har sendt inn bekymringsmelding og forteller videre i intervjuet at hun har vært bekymret for flere barn og årsakene her var at et barn hadde for smått tøy som hindret barnets motoriske utvikling for eksempel.

Omfanget av bekymringen fra barnehagen vil ha en stor påvirkning på hvordan foreldresamarbeidet utspiller seg. Ved mindre grad av bekymring vil det være tiltak fra barnehagen hvor de kartlegger barnets situasjon for å kunne få en bedre oversikt over hva som gir grunn for bekymring, før en eventuell foreldresamtale hvor de fremlegger konkrete observasjoner og grunnlag for bekymring. Når forholdene er mer alvorlig, og ikke bedrer seg må foreldrene opplyses om barnehagens opplysningsplikt til barnevernet. Hvor noen ganger er forholdene så alvorlige at barnehagen må melde sin bekymring til barnevernet umiddelbart, uten å snakke med foreldrene først (Bie & Aadensen, 2017).

Vi oppfatter ut fra intervjuene at som barnehagelærer er det normalt å komme i en situasjon der en kjenner på en eller annen form for bekymring rundt et barn. Det er en vanskelig situasjon når det er snakk om bekymring for et barn i barnehagen, men som tilsett er det viktig å ta slike ting på alvor uansett situasjon, for her er det snakk hva som er det beste for barnet. Selvsagt kan grunnen til bekymring variere stort, men her er det viktig å snakke sammen slik at en ikke går med en usikkerhet alene. Slik vi tolker intervjuene er det forskjellig fra deltaker til deltaker hvor lenge de går med en bekymring til de eventuelt tar et steg videre og til slutt melder en bekymring for et barn i barnehagen.

Om en barnehagelærer i barnehagen blir urolig for et barn og bruker tid og energi på dette uten å drøfte det med lederen sin, er det uheldig. En som lever videre med uroa si uten å være i dialog med institusjonen sin, kan fort skape konflikt mellom ulike perspektiv. Om leder ikke har fått tatt del i observasjon og tenking, kan slik konflikt bli ødeleggende (Nordhaug, 2018, s. 68). Når en i personalet i barnehagen opplever at noe er galt med et barn, kjennets det som en privat opplevelse Men alle opplevelser av barn som en får knytt til arbeidet, skal håndteres profesjonelt på arbeidsplassen (Nordhaug, 2018, s. 69).

Ifølge statistisk sentralbyrå var det i 2022 meldt 49 778 bekymringsmeldinger i hele landet, hvor ca. 4% av disse var meldt fra barnehage (SSB, 2023).

4.3 Samarbeid

Rammeplanen for barnehagen (2017) fremhever at det er styrer som er gitt det daglige ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt. Styreren skal sørge for at personalet får ta i bruk sin kompetanse. Det er styrer som skal sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevant institusjoner som helsestasjonen, den pedagogisk-psykologiske tjeneste (PPT) og barnevernet (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.16). Videre fremheves det i rammeplanen at barnehagen skal legge til rette for god dialog, og foreldresamarbeid med foreldre (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.29).

4.3.1 Foreldresamarbeid

Et av spørsmålene vi stilte under intervjuet var om hva deltakerne opplevde som mest utfordrende når de kjente på bekymring for et barn. Her nevnte de utfordringer rundt foreldresamarbeid og den vanskelige samtalen de mulig måtte ha med foreldre.

Deltaker A forteller om det som er mest utfordrende når hen kjenner på en bekymring for et barn:

«I forhold til minoritetsforeldre så opplever vi at de gjerne kan være veldig redd for barnevernet, men gjerne like mye å få tilbakemelding da det ofte kan oppleves som kritikk. Så her er det veldig viktig for oss å jobbe med foreldresamarbeid, trygge de på at vi ønsker barns beste, det er ikke kritikk å få beskjed om at barnet ditt trenger ull i barnehagen» (Deltaker A).

Deltaker A beskriver om utfordringen som kan oppstå ved kommunikasjon med minoritetsforeldre da språkbarriere kan være utfordrende. Videre forteller deltaker A om å få frem nødvendig informasjon til minoritetsforeldre uten at foreldre skal oppleve det som kritikk, og at det er derfor viktig for hen å alltid trygge foreldre med at de ønsker barnets beste.

På samme spørsmål sier deltaker B:

«Tidligere jobbet jeg i en barnehage hvor vi var en familie på en måte. Det var 18 barn og 3 voksne på avdelingen og vi kjente jo hele familien veldig godt. Da var vi såpass god kjent at du nesten ble en venn istedenfor en tilsett på en måte, og de syntes jeg var

litt utfordrende. Det å skulle gå tilbake til dem å si at jeg har en bekymring» (Deltaker B).

Deltaker B opplever at det er utfordrerne når man blir venner med foreldrene, og skal ta opp en bekymring. Men at uansett hvilket forhold man har til foreldrene skal en som barnehagelærer ta den nødvendige samtalen.

Deltaker C forteller at:

«Det er alltid barnet først, og det er det som er viktig for meg. Men foreldresamarbeid er også viktig. Det er viktig for meg at foreldrene har tillitt til meg, og at barnet ser at foreldrene er trygge på meg, og jeg på dem. Det som er vanskelig da om man enten skal melde ne til barnevernet, eller ta det opp med foreldre er at foreldresamarbeidet kan ta skade» (Deltaker C).

Deltaker C uttrykker at hen synes det er viktig med tillit fra foreldrene, og dermed synes at det kan være vanskelig å melde en eventuell bekymring da dette kan gå utover samarbeidet til foreldrene videre.

Vi ser i intervjuet til deltaker A at hen nevner foreldre med en annen kulturell bakgrunn. At det kan være vanskelig både for foreldre, men og personalet når det kommer til et godt samarbeid. Det kan være på grunn av ulik kultur og at norske barnehager er helt nytt for dem, og ikke vet hvilken rolle barnehagen har. Vi tolker det deltaker A sier, at for dem kan veiledning oppfattes som kritikk og dermed kan få et uheldig utfall, dermed er det viktig for personalet å informere godt nok slik at alle foreldre i barnehagen har den informasjonen de trenger for å kunne føle seg trygge og ivaretatt. Som foreldre er det viktig at de får vite den informasjon de trenger om hva ulike tjenester har å tilby for både barna, men og til foreldre. Slik kan foreldre få hjelp til hvordan, og hvem de skal kontakte om de har behov for det. De fleste foreldre ønsker det beste for barna sine, men det kan likevel oppstå uenigheter mellom barnehagen og foreldre om hva som er det beste.

Foreldre med en annen kulturell bakgrunn kan også være sårbare i møte med norske fagpersoner, særlig vist de nylig har kommet til landet. Barnehagen slik denne enheten fungerer i Norge – vil kunne være ukjent for dem, og de kan trenge mye informasjon og støtte for å greie å samarbeide slik vi forventer at de skal gjøre (Drugli & Onsøien, 2022, s. 89).

Alle tre deltakerne opplever foreldresamarbeid til tider krevende og ubehagelig, som igjen kan skape utfordringer. Det kommer frem en del dilemmaer om å gjøre seg lite populær blant foreldre. Vi tolker det deltaker B og C nevner at det kan være utfordringer med foreldre som allerede har tillit til deg som fagperson, men som kanskje tar en slik beskjed på en på en måte som gjør at foreldresamarbeidet ikke er like godt lenger. Personalet skal på ulike måter legge til rette for foreldremedvirkning selv om dette til tider kan være en kompleks og vanskelig oppgave. Foreldrene er noe av det viktigste i barnets liv, og for personalet i barnehagen er det viktig å legge til rette for et godt foreldresamarbeid. Vi mener at en av de viktigste oppgavene til de som jobber i barnehagen er å møte foreldre med respekt og interesse, for å bygge tillit og trygghet hos foreldrene. Målet skal hele tiden være barnets beste. Gjennom tidligere arbeidserfaring og praksisperioder har vi sett hvor viktig det er å jobbe mye med foreldresamarbeid. Dette er både viktig for de som jobber i barnehagen, men også foreldrene. Foreldre vil stort sett verdsette og høre hvordan barnet deres har det. Videre har vi erfart at om en bygger opp gode forhold med foreldrene helt fra start vil det igjen være lettere å ta opp vanskelige saker om dette skulle oppstå.

Det er alltid fagpersonen som har ansvaret for å fremme et godt foreldresamarbeid. For personalet i barnehagen er dette ansvaret slått fast i henhold til Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Utdanningsdirektoratet, 2017) og Læreplanverket (Utdanningsdirektoratet, 2020). Dersom du har en positiv relasjon til foreldrene preget av tillit og god kontakt, vil det være langt lettere å snakke med den om utfordrende temaer enn om relasjonen er usikker eller dårlig. Det vil også gjøre det enklere for foreldrene å ta kontakt hvis det er noe de har behov for å ta opp (Drugli & Onsøien, 2022, s. 15).

4.3.2 Den nødvendige samtalen

Som nevnt over syntes alle deltakerne at det er utfordrende med den nødvendige samtalen med foreldre. Både fordi det kan være tøffe temaer og at en vet ikke hvordan foreldre kan reagere på det.

På spørsmål om den nødvendige samtalen svarer deltaker A:

«Vi hadde et foreldrepar med minoritetsbakgrunn [som ble tilkoblet barnevernet utenfor barnehagen] og når de kom inn via barnevernet flyttet de plutselig en dag. De var sikkert livredde. Da satt vi i barnehagen igjen med mye spørsmål, har det vært nok

tolk her, har de forstått hva som har skjedd, har de forstått at det er et ønske om å hjelpe her». (Deltaker A).

Deltaker A forteller om utfordrende situasjon hvor hen opplevde en minoritetsfamilie som ble meldt til barnevernet, men ikke meldt gjennom barnehagen. Deltaker A uttrykker sorg over situasjonen som forekom, og forteller at de voksne i barnehagen satt igjen med mye spørsmål når foreldrene i dette tilfelle flyttet. Spørsmål som forsto de at barnevernet er til å hjelpe, forsto de hva de var meldt for osv.

Deltaker B forteller også at den nødvendige samtalen kan være utfordrende og sier: «Det er jo alltid tøft å ta de vanskelige samtaler. Men en må bare være veldig tydelig på at sånn er det» (Deltaker B). Hen forteller at en vet at det kan være vanskelig å ta den nødvendige samtalen med foreldrene, men at som barnehagelærer må en gjøre det for barnets beste, og at det er det som er det viktigste.

På samme spørsmål sier deltaker C:

«Relasjonen kan knekke litt, og gjerne etter en vanskelig foreldresamtale er det vanskelig for meg å møte foreldrene i ukene etterpå i vanskelige hente å bringe situasjoner, for jeg kan jo ikke vise for hverken de eller for barnet, eller noen andre at jeg synes dette er vanskelig» (Deltaker C).

Slik vi tolker det deltaker A sier så ser vi hvor viktig det er med god nok kommunikasjon slik at foreldre forstår hva som blir sagt og at de får den informasjonen de trenger. Vi ser og at det kan være ekstra sårbare foreldre som en må ta hensyn til i de nødvendige samtaler. Vi ser i intervjuet med deltaker A at det kan være vanskelig for foreldre med en annen bakgrunn å forstå hvorfor en tar opp ulike ting som en bør endre på eller en bare vil komme med innspill på hva som kan bli bedre. Her som i det deltaker A beskriver kan foreldre bli redd da de ikke helt vet alt om hvordan det er i Norge. Dette gjelder selvsagt alle foreldre i barnehagen, også andre sårbare foreldre i andre situasjoner der kommunikasjon er noe av de viktigste verktøyet en kan ta i bruk for å tygge, informere å skape trygge rammer i en slik samtale.

Glaser (2018) forteller at den vanligste årsaken til at det oppstår problemer i kommunikasjonen mellom to parter, er at det ikke er sammenfall mellom det den ene mener å så, og det den andre oppfatter som sagt. Hvis dette skjer, er det stor sjanse for at partene resten av samtalen vi snakke forbi hverandre å misforstå hverandre (Glaser, 2018, s. 163).

Deltaker B sier senere i intervjuet at det er tøffe samtaler, men at disse må en ta og at det som regel går bra. Det er mer hen som syntes det er vanskelig å ta slike ting, men at foreldrene ofte tar dette veldig greit opp. Slik vi tolker det deltaker B sier er at som fagperson kan en kjenne på at en gruer seg for hvordan foreldrene kommer til å reagere på at en tar om et vanskelig tema i en slik samtale, men at vist en gjør det på en god måte og sier det slik at dette er vi bekymret for så vil de fleste foreldre tenke på at dette er til det beste for mitt barn og vil selvfølgelig ta dette med seg videre. Vi ser i intervjuene at det er ulike dilemmaer hos de forskjellige. Slik vi tolker det opplever deltaker C at det er relasjonen til foreldrene i etterkant som er det mest ubehagelig ved gjennomføring av en slik samtale. Deltaker A og B beskriver at uansett hva det gjelder vil de tenke på barnets beste og ta de nødvendige samtalene med foreldrene for å kunne veilede og støtte de på en god måte slik at foreldrene kan få den hjelpen de trenger.

Drugli & Onsøyen (2022) skriver at det kan være viktig å minne seg selv om at foreldrenes reaksjoner ikke er personlig ment. Og at som fagperson er det viktig å minne seg selv på at i det er noe i situasjonen og knytt til temaet som vekker ulike reaksjoner i foreldrene det er ikke slik de er. En bør heller prøve å finne ut av foreldrenes reaksjoner enn å la deg bli overveldet av dem. (Drugli & Onsøyen, 2022, s. 88).

4.4. Kunnskap og kompetanse

Rammeplanen for barnehagen (2017) fremhever at personalet skal ha et bevisst forhold til at barn blir utsatt for vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep, og skal også vite hvordan dette kan både forebygges og oppdages (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.11). Dette innebærer for barnehagelærere et ansvar, og eventuelle utfordringer. Vi har derfor spurt deltakerne om signaler som bekymrer, fremgangsmåter og rutiner, og egen kunnskap ved bekymring over et barn.

4.4.1 Signaler som bekymrer

Videre spurte vi om signaler fra barn, og hvordan fange opp signalene eventuelt barn viser.

Her beskriver deltaker A at hen har opplevd et barn som kommer ustelt og skitten i barnehagen med en sliten og trøtt mor som leverer barnet. «Jeg ser med en gang at her er det noe som ikke stemmer, og da startes en prosess hos meg». Videre beskriver deltaker A at personalet i barnehagen noterer seg ned over tid for å eventuelt avdekke andre utfordringer barnet kan ha, før det legges opp til en foreldresamtale om bekymringen. Denne saken løste

seg ganske bra beskrev deltaker A, da det var en mor som trengte hjelp og fikk den hjelpen hun trengte gjennom at barnehagen satte i gang hjelpeapparater via barnevernet. Videre vektlegger deltaker A at: «dette er signaler man ser, og at det er utfordrende med signaler man ikke fanger opp».

Deltaker B trekker frem signaler som skitten og ustelt, og sier at

«Vi har opplevd at barn har kommet med tissevåte bleier i barnehagen når klokken er 06:45. Tenke med en gang da at det ikke er bra, det kan ha skjedd i bilen, men som oftest så merker du at bleie har vært våt lenge» (Deltaker B).

Her forteller deltaker B at tissevåte bleier er en del av signaler som fører til bekymring for hen. Videre forteller deltaker B om utsagn barn kan komme med, hvor hen opplevde et barn som fortalte at pappa slo mamma for eksempel.

Deltaker C trekker frem at: «brå endring i adferd, hvor barnet gjerne trekker seg tilbake, er engstelig eller ikke trygg i barnehagen, da bekymrer jeg meg, og begynner å undersøke». Videre forteller deltaker C om et barn som tilsynelatende alt er greit, barnet er stelt, godt kledd og tilsynelatende «oppegående» foreldre, hvor barnet endret adferd over tid. Deltaker C beskriver at «her er min første tanke at barnet har det fint rundt seg, det er sikkert ingenting. Allikevel endret barnets adferd seg over tid, gråt ut av det blå, ville ikke spise, og trakk seg veldig tilbake». I utgangspunktet forteller deltaker C at omstendighetene rundt barnet gjorde at hen ikke fanget opp signalene med det første, men etter hvert undersøkte mer hvor det viste seg at foreldrene til barnet var gått i fra hverandre, og det påvirket barnet i større grad enn noen skjønnte.

Alle tre deltakerne kommer med innspill og kunnskap om signaler barn kan sende som vekker grunn til bekymring. Deltakerne forteller om tydelige tegn en kan se, som gamle bleier, uforklarlige blåmerker, ustelte og skitne barn, og ikke minst utsagn de kan ha. Likevel forteller statistikken fra SSB at barnehagen kun står for ca. 4% av meldte bekymringer til barnevernet (SSB, 2023). Deltaker A: «Det som bekymrer meg mye, er at det fanges opp så lite og vi vet at det skjer med flere enn vi tror. Det jeg utfordrer meg mye på er å ta imot det jeg ser». Deltaker A beskriver det å ta imot det en ser, hvor hen vet at det skjer med flere barn enn vi tror. Videre i intervjuet uttrykker deltaker A at av og til kan det være disfuse tegn, eller et engangs utsagn som gjerne ikke henger med inntrykket personalet har av barnets omsorgssituasjon. Her tenker vi da at viktigheten av å tørre å se er viktig.

Det er flere grunner til at personalet i barnehagen gjerne ikke mottar signaler fra barn, eller tar innover seg hva de hører, ser eller opplever. Det kan være forhold som problemflytting, hvor personalet flytter problemet et annet sted enn der det hører hjemme ved for eksempel å skylde på økonomien til foreldrene, eller boforhold, arbeidsløshet mm. En annen grunn til at barnehagelærere unnlater å forholde seg til en dårlig magefølelse kan være egen følelse av utilstrekkelighet av egen og andres kompetanse (Claussen, 2010, s.16). Selv om dette er forhold som kan påvirke at en ikke forholder seg til en dårlig magefølelse, er det nødvendigvis ikke bare disse mekanismene som fører til passivitet. Barna i barnehagen er små og tilpasningsdyktige, derfor kan også symptomene på ugunstige omsorgssituasjoner være svake og derfor vanskelig å identifisere. Jo mindre barna er, desto vanskeligere er det å oppdage uheldig utvikling, dårlige omsorgsforhold og mistilpasning (Claussen, 2010, s.17).

4.4.2 Fremgangsmåte og rutiner

For å få en dypere forståelse for barnehagelæreres utfordringer ved bekymring for et barns omsorgssituasjon spør vi deltakerne om fremgangsmåte og rutiner hos barnehagen.

Deltaker A: «Ja, barnehagen har egne rutiner. Vi oppfordrer til å snakke om en bekymring til pedagogisk leder eller styrer. Derfra startes en prosess avhengig av bekymringens innhold og alvor. Ved mindre akutte saker begynner vi for eksempel alltid å skrive ned, hva ser vi, legger vi merke til endringer, sier barnet noe, hvordan er samspillet barn-barn, barn- foreldre osv. Derfra og ut er det en prosess med en evaluering, ofte innkalles det til foreldremøte» (Deltaker A).

Deltaker A forteller om barnehagens rutiner hvor det settes i gang en prosess avhengig av bekymringens innhold og alvor, hvor de oppfordres til å snakke med pedagogisk leder eller styrer. Deltaker A beskriver også rutiner ved mindre akutte saker hvor de benytter pedagogisk dokumentasjon over tid for å observere barnet.

Deltaker B: «På nettsiden til barnehagen har vi rutiner på det med omsorgssvikt, men jeg må si jeg ikke er inne på det hver uke og hver måned, men jeg må jo inn å se hvis jeg skal ha en slik samtale. Prosedyren hos meg er at vi snakker om det i teamet vårt på avdelingen, lufter det på pedagogisk leder møte, og av og til må det luftes med styrer» (Deltaker B)

Deltaker B forteller at på nettsiden til barnehagen har de en egen spalte på rutiner ved mistanke om omsorgssvikt. Videre beskrives hens egen rutine ved å ta opp bekymring med kollegaene på avdelingen, pedagogisk leder møte eller i noen tilfeller styrer.

Deltaker C: «Styrers beredskapsplan blir jevnlig gått gjennom. Ikke med øvrige personal, så de vet at de skal komme til pedagogisk leder eller styrer. Vi er veldig oppmerksomme på at hvis de (øvrige personalet) føler på noe, eller lurer på noe rundt et barn, kom til pedagogen din eller styrer, og skriv gjerne ned det du observerer eller hører» (Deltaker C).

Deltaker C forteller at barnehagen har en beredskapsplan som jevnlig blir gått gjennom blant ledere.

Det fremstår gjennom intervjuene som at det foreligger rutiner ved de tre barnehagene deltakerne jobber hos, men at rutinene barnehagen har gjerne ikke kommer tydelig frem nok gjennom spørsmålet. Deltakerne sitter med kunnskap om hvordan, hvem og hva de skal gjøre ved en bekymring, men at det forekommer ulike fremgangsmåter. Hvor deltaker B snakker som oftest med teamet på avdelingen, gjerne på pedagogisk leder møte, og eventuelt styrer. Deltaker A starter gjerne prosessen av en bekymring ved notering og pedagogisk dokumentasjon, samtidig som hen diskuterer med styrer, men det varierte ut ifra bekymringens innhold. Hvor deltaker C fremstår noe mer usikker i sin prosess, samtidig som det kommer frem at hen har kunnskaper om fremgangsmåte og rutiner, men at frustrasjonen over mangel på kunnskap om tegn og signaler tok litt over spørsmålet.

Emilsen og Bratterud (2013) skriver at alle barnehager må ha en beredskapsplan over hvordan det skal handles i akutte situasjoner. Hvis de ansatte oppdager et barn som utsettes for alvorlig omsorgssvikt, må de vite hva de skal gjøre. Det er styrers ansvar å passe på at slike planer er kjent og på plass for alle i personalet (Emilsen & Bratterud, 2013, s. 161). Deltaker C forteller at barnehagen har en beredskapsplan, men går ikke inn på detalj hva planen innebærer. I etterkant av intervjuet har vi vurdert at det kan være måten spørsmålet er formulert på som gjør at det ikke kommer frem en tydelig beredskapsplan gjennom intervjuene.

4.4.2.1 Kunnskap ved bekymring

Rammeplanen for barnehagen (2017) sier at som personal i barnehagen skal man ha et bevisst forhold til at omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep kan forekomme, og hva det innebærer

(Utdanningsdirektoratet, 2017, s.11). Vi spurte deltakerne om de opplevde at de hadde nok kunnskap om hvordan de skulle gå frem ved en bekymring for et barns omsorgssituasjon.

Deltaker A sa: «Ja, det er mye, og det er hektiske dager, men jeg føler jeg har mye erfaring rundt ulike omsorgssituasjoner barn kan stå i, men selvfølgelig aldri utlært» (Deltaker A). Deltaker A fremstår trygg i sin rolle, og beskriver at det er hektiske dager i barnehagen, men at hen har mye erfaring rundt ulike omsorgssituasjoner barn kan stå i. Deltaker A fremhever flere ganger gjennom intervjuet at en aldri er utlært om ulike omsorgssvikt situasjoner, men at hen er trygg på måten å gå frem på.

Deltaker B sa: «Jeg føler egentlig nå at har jeg vært i en del saker at det har jeg (...). Jeg føler at jeg vet hva jeg skal gjøre, og hvem jeg skal rådføre meg med» (Deltaker B). Deltaker B sier at hen har vært med på mange ulike saker som omhandler omsorgssvikt og bekymring rundt barn. Deltaker B fremstår trygg i hvordan hen skal gå frem, og fremhever flere ganger gjennom intervjuet at hen vet hvem hen skal rådføre seg med ved bekymring.

Deltaker C sa: «Nja, jeg føler det kunne vært mer. Jeg kunne tenkt meg mer informasjon fra andre instanser, og et bedre tverrfaglig samarbeid. Jeg føler uansett hvor lenge jeg har jobbet i barnehage, så blir jeg fremdeles usikker, og her kunne jeg tenkt meg flere instanser å snakke med» (Deltaker C).

Det kommer frem gjennom deltaker C sitt svar at hen ikke er trygg i hvordan hen skal gå frem, og savner et bedre tverrfaglig samarbeid.

Deltaker A og B fremstår erfarne i sine roller og trygge på fremgangsmåten sin. Deltaker C løfter frem et viktig poeng om tverrfaglig samarbeid hen sku ønske var bedre, og lufte også noe frustrasjon over lite tverrfaglig samarbeid. Deltaker A nevner at hen har et tett samarbeid med en ressurs person fra pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT) som oppleves hjelpsomt og nødvendig. Videre beskriver deltaker A at når de har mulighet for å ta opp saker eller bekymringer til PPT, opplever de at barna får riktig og nødvendig hjelp tidligere. Det fremstår i intervjuet som at deltaker A er trygg i seg selv som voksen, og vet hvor og hvem hen skal henvende seg til ved behov for drøftelse av en bekymring. Deltaker B fremhever at barnehagen inviterer barnevernet på besøk for å fortelle om deres arbeid en gang i året. Videre forteller hen at de har et barnehageteam bestående av PPT, barnevernet, helsestasjon og

barnehagens pedagogiske ledere hvor de drøfter ulike saker, enten anonymt eller inviterer de foreldre med.

Rammeplanen for barnehagen (2017) fremhever at styrer har det daglige ansvaret i barnehagen, og skal sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner som for eksempel pedagogisk – psykologisk tjeneste (PPT) og barnevernet (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.16). Kari Killén (2017) fastslår at arbeid med barn og familier i ulike omsorgssituasjoner krever tverrfaglig samarbeid. Barn trenger voksne som samarbeider for deres beste, og et slikt samarbeid avhenger av at ulike instanser har et godt samarbeid. Deltaker A forteller om den positive effekten tidlig innsats fra PPT utgjør for barnet, og Rimerhaug (2018) fremhever at tidlig innsatts for barn det er bekymring for gir barnehagen sammen med andre instanser en unik mulighet å oppdage risikofaktorer knyttet til enkelt barn. Tverrfagligsamarbeid er også med å sikre at barn og foreldre får den hjelpen de trenger til rett tid (Bratterud & Emilsen, 2020, s.52).

5.0 Oppsummering og avsluttende refleksjoner

Vårt mål med bacheloroppgaven var å tilegne oss mer kunnskap rundt utfordringer barnehagelærere står ovenfor ved bekymring for et barns omsorgssituasjon. Vi ønsket å få et bedre innblikk i kunnskapen og håndteringen barnehagelærere jobber med i en tematikk vi ønsket å lære mer om. Gjennom eksisterende teori og forskningsintervju med tre pedagogiske ledere har vi lært mye om deltakerens arbeid ved bekymring, og fått innsikt i hvilke utfordringer som forekommer, og oppleves i praksis. Det er utfordrerne for oss å komme med en konkret konklusjon for å besvare oppgavens problemstilling da svarene som forekommer ikke kan sees på som universelle svar i forhold til hvordan barnehagelærere jobber, og utfordringer de møter.

Våre avsluttende refleksjoner er at det vil være ulikt hvordan barnehagelærere arbeider ut ifra deres egen bevissthet på tema, og kunnskap rundt tematikken. Det ser ut til å være noe sprik i hvordan våre tre deltakere forholder seg til arbeidet rundt bekymring, og utfordringer som følger, i forhold til hvor lite meldte bekymringer som blir meldt til barnevernet ifølge statistisk sentralbyrå (SSB). De tre deltakerne definerte bekymring ofte på observerbare tegn som grunnleggende behov, men også mer subtile signaler som endring i adferd og utvikling. En merkbart utfordring som kom frem er foreldresamarbeid, spesielt rundt den nødvendige samtalen. Alle deltakere understreker viktigheten av et godt foreldresamarbeid, men samtidig

løfter frem at det er viktig å ta opp og prate om ulike bekymringer uavhengig av utfall da det alltid er barnet først.

Når det gjelder signaler fra barn peker deltakerne på viktigheten av å være observant, dokumentere ved behov, men også å anerkjenne det de ser. Det blir også trukket frem vanskeligheten av å oppdage mindre tydelig tegn på omsorgssvikt. Dette krever en bevissthet og systematisk tilnærming i å fange opp, og håndtere bekymringene. Rutinene for å håndtere bekymringer viser seg å være varierende, men alle deltakerne beskriver en form hvor bekymringer blir diskutert enten med pedagogisk leder, i team eller med styrer. De viser alle også til pedagogisk dokumentasjon.

Til slutt viser studien at det er nødvendig med kontinuerlig faglig utvikling, og et ønske om bedre tverrfaglig samarbeid for å styrke barnehagelærerens kompetanse og trygghet i å håndtere bekymringer for barn. Selv om våre deltakere fremstår som tydelige voksne som er trygge i rollen sin, forteller ene deltakeren at man kan aldri bli utlært. Ved å styre faglig utvikling kan det bidra til å bedre identifisering av signaler og mer effektive tiltak for å sikre barns beste.

Som avsluttende refleksjon ønsker vi å understreke at barnehagelærerens rolle er kompleks, og krever både faglige og personlige ferdigheter når en skal navigere bekymringer, utfordringer og samarbeid med både foreldre og andre instanser, alltid med barnets beste i fokus.

6.0 Litteraturliste

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra 20.04.2024 fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra 21.04.2024 fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Barnekonvensjonen. (2003). FNs konvensjon om barnets rettigheter: Vedtatt av De Forente Nasjoner den 20. november 1989, ratifisert av Norge den 8. januar 1991: Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller. Oslo: Barne- og familiedepartementet. Hentet 26.04.2024 fra: <https://www.barneombudet.no/for-barn-og-unge/barnekonvensjonen>

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet. (2018). Meldinger til barnevernet. Hentet 01.05.2024 fra <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/barnevern/bekymringsmeldinger-til-barnevernet#section-38>

Barnelova. (1981). *Lov om barn og foreldre* (LOV-1981-04-08-7). Hentet 27.04.2024 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>

Barne- og likestillingsdepartementet & Kunnskapsdepartementet. (2009). *Til barnets beste-samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*. Hentet 25.04.2024 fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/til-barnets-beste---samarbeid-mellom-barnehagen-og-barneverntjenesten.pdf>

Bergsland, M. & Jæger, H. (2018) *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (4. utg.). Cappelen damm akademisk.

Bie, T. & Aandesen, B. (2017, 01. Juli). Bekymret for et barn? Hentet 23.03.2024 fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/bekymret-for-et-barn/>

Claussen, J.C. (2010). *Det er noe med den ungen. Fra bekymring til handling*. (2.Utgave). Sebu Forlag.

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. Universitetsforlaget.

Dalland, O (2017) *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal.

Drugli, M. & Onsøien, R. (2022) *Gode foreldresamtaler om utfordrende temaer*. Cappelen Damm Akademisk.

Emilsen, K. (2020). *Dørstokkmila Barnehagens vei fra magefølelse til melding*. (2. Utgave.) Fagbokforlaget.

Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid – Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. Universitetsforlaget.

Hvidsten, B. (red.) (2014). *Spesialpedagogikk i barnehagen*. Fagbokforlaget.

Killén, K. (2017). *Forebyggende arbeid i barnehagen: samspill og tilknytning*. (2. utg). Kommuneforlaget.

Keilman, E. (2017, 21.september). En bekymringsprosess full av utfordringer - Pedagogiske lederes krevende «reise» fra bekymring til handling. Hentet 25.04.2024 fra [https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/tnb/2017/03/en_bekymringsprosess_full_av_utfordringer_-_pedagogiske_led](https://www-idunn.no.galanga.hvl.no/tnb/2017/03/en_bekymringsprosess_full_av_utfordringer_-_pedagogiske_led)

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2017). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utg.). Gyldendal Akademisk.

Larsen, A. (2020) *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. (2. utgave). Fagbokforlaget.

Nordhaug, I. (2018). *Kva ser vi – kva gjer vi*. Fagbokforlaget.

Sogn, H. og Øverlien, C. (2007). Kunnskap gir mot til å se og trygghet til å handle. Rapport nr.3/2007. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress A/S. Hentet 10.04.2014 fra:

<http://www.nkvts.no/biblioteket/Publikasjoner/KunnskapMotTrygghetHandle.pdf>

Statistisk Sentralbyrå. (2019). Barnehager, foreløpige tall 2023. Hentet 18.05.2024 fra

<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

Statistisk Sentralbyrå. (2019). Barnevern. Hentet 18.05.2024 fra

<https://www.ssb.no/statbank/table/10674/>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitative metoder*. Fagbokforlaget.

Tholin, K. (2013). *Omsorg i barnehagen*. Fagbokforlaget.

Johannessen, C. & Mikkelsen, E. (2021). *Samhandling mellom barnehage, foreldre og barnevern*. Gyldendal.

Utdanningsdirektoratet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Udir.

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

7.1 Vedlegg 1: intervjuguide

Intervjuguide – Pedagogisk leder i barnehage

Problemstilling: Hvilke utfordringer står pedagogisk leder ovenfor ved bekymring for barns omsorgssituasjon?

Introduksjonsspørsmål:

1. Hvor lenge har du vært pedagogisk leder i barnehagen?
2. Hvor mange barn møter du hver dag gjennom arbeidsdagen?
3. Hvilken barnegruppe jobber du mest med? (alder)

Bekymring over et barn:

1. Hva legger du i begrepet bekymring for et barn?
2. Er det enkelte ting som gjør deg mer bekymret enn andre?
 - Hvis ja, hva vekker bekymring, og hvordan gikk du frem da?
 - Hva er det første du gjør når du kjenner på en bekymring?

Utfordringer ved bekymring:

1. Hva opplever du eventuelt som utfordrende ved bekymring for et barn i barnehagen?
2. Hva opplever du som mest utfordrende (eks. Foreldresamarbeid, relasjon til barn)?

Fremgangsmåte rundt bekymring:

1. Har barnehagen egne rutiner for hvordan dere skal gå frem ved bekymring for enkeltbarn?
 - Hvis ja, er dette noe du bruker?
 - Hvis nei, er det noe grunn til det ikke er utarbeidet/ evt. at du ikke bruker dem?
2. Hender det at du diskuterer din bekymring med kollegaer?
3. Har du noen gang sendt inn bekymringsmelding til barnevernet?
 - Hvis ja, hvordan foregikk det?
 - Hvor lenge hadde du bekymring i forkant av meldingen?

Kunnskap i barnehagen:

1. Føler du barnehagen har gode rutiner og system som hjelper deg ved bekymring for enkeltbarn?

2. Er temaet noe dere drøfter i personalgruppen?

3. Opplever du at du har nok kunnskap om hvordan du skal gå frem ved bekymring for et barn i barnehagen?

22

- Om ikke, utdyp gjerne.

4. Har personalet fått tilbud om kurs innenfor hvordan dere skal gå frem, og kurs i hvordan fange opp barn som ikke har det bra?

Er det noe du ønsker å tilføye?

Er det noe du ikke føler du har fått sagt?

Eventuelt noe annet du ønsker å dele?

7.2 Vedlegg 2: Informasjonsskriv

Informasjonsskriv og forespørsel om deltagelse og intervju

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Fakultet for lærerutdanningen, kultur og idrett

Program for bachelor i barnehagelærer utdanning

Vil du delta i bachelorprosjektet om «fra magesfølelse til bekymringsmelding»?

Formål:

Vi er to barnehagelærerstudenter som studere ved Høgskulen på Vestlandet, som nå holder på med den avsluttende bacheloroppgaven. I den forbindelse ønske vi å gjennomføre kvalitative intervju med 3 – 4 pedagogiske ledere i ulike barnehager. Vi har utarbeidet følgende problemstilling: *Hvilke utfordringer står pedagogisk leder ovenfor ved bekymring for barns omsorgssituasjon?*

Med denne studien ønsker vi å finne ut hvilke utfordringer pedagogiske ledere opplever når de kjenner på en bekymring ovenfor barns omsorgssituasjon. Som barnehageansatt er sannsynligheten for å komme i en slik situasjon stor, og vi vil gjennom denne oppgaven sette søkelys på hvordan en pedagogisk leder kan oppleve slike situasjoner. Når vi nå snart er ferdig med barnehagelærer studiet kjenner vi at dette er noe vi ønsker å innhente mer kunnskap om, derfor har vi valgt å skrive om en slik problemstilling,

Vi vil minne om at alle ansatte i barnehagen har taushetsplikt, og at det vil være viktig å opprettholde denne selv når dere deler opplevelser og erfaringer til dette prosjektet. Vi vil derfor be deg unngå opplysninger som kan knyttes til enkeltperson (er) og / eller institusjon (er).

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Helene Torsteinson.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vår målgruppe for intervjuet er pedagogiske ledere i barnehager. I denne studien ønsker vi å intervju 3 – 4 pedagogiske ledere fra ulike barnehager, både kommunale og private for å få svar på vår problemstilling, og for å se på forskjeller og likheter med hva de ulike opplever når det kommer til bekymring ved barns omsorgssituasjon.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til intervju, helst fysisk. Her vil du bli stilt spørsmål som er relevant innenfor tema som vil ha valgt å sette søkelys på. I intervjuet vil vi begynne med introduksjonsspørsmål, hvor videre fokuset vil være spørsmål ved bekymring, utfordringer ved bekymring, fremgangsmåte og kunnskap om barns omsorgssituasjon i barnehagen. Du vil få mulighet til å tilføye informasjon der du mener det er relevant. Ved gjennomføring av intervju vil det bli tatt lydopptak på en ekstern lydopptaker, og det vil kun bli lagret på den enheten intervjuet er spilt inn på.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet, og du kan når som helst trekke deg uten videre begrunnelse. Dersom du trekker deg, vil all innsamlet data bli slettet umiddelbart. Som nevnt, vil vi benytte oss av lydopptak. Opptaket vil bare bli hørt av oss to studenter, og bli brukt til å sikre en forsvarlig transkribering. Opplysningene som kommer frem i intervjuene vil bli behandlet konfidensielt og anonymisert slikt at ingen vil kunne kjenne igjen enkeltpersoner i den ferdige oppgaven. Alle informanter vil få fiktive navn i bacheloroppgaven, eller omtalt som informant 1, 2 mm. Opptakene slettes når oppgaven er ferdigstilt og vurdert innen utgangen av juni 2024.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Opplysningene som kommer frem under intervjuet vil kun benyttes for å svare på oppgavens problemstilling. Intervjuene som blir tatt opp vil kun være tilgjengelig på en ekstern lydopptaker som kun blir brukt av oss to studenter. Vi vil behandle opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernsregelverket.

I tillegg til oss, vil vår bachelor veileder Helene Torsteinson, og det interne personvernombudet ved vårt fakultet også ha tilgang til dine opplysninger. Ved spørsmål tilknyttet studien kan dere kontakte student (E-post: @stud.hvl.no/ Tlf:), student (E -post:

@stud.hvl.no/ Tlf:), Helene Torsteinson (E -post: Helene.Torsteinson@hvl.no/ Tlf: 971 24 274).

Det interne personvernombudet: Trine Anikken Larsen (E -post: Trine.anikken.larsen@hvl.no).

Hva skjer med opplysningene dine når vi slutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal avsluttes etter planen i slutten av juni 2024. All informasjon, transkribering og opptak vil bli slettet så snart oppgaven er sensurert og bestått.

Med vennlig hilsen

Studentene

7.3 Vedlegg 3: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet bacheloroppgave «*Fra magefølelse til bekymringsmelding*» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)